



Klas Allander
Tel: 08-698 85 39
klas.allander
@naturvardsverket.se

LÄGESRAPPORT
2010-07-01 Dnr 429-1814-10

Sändlista

Lägesrapport för regeringsuppdraget om lämpliga utsättningsområden för varg

Naturvårdsverket vill informera länsstyrelser och andra berörda om hur arbetet går med vår del av regeringsuppdraget om genetisk förstärkning av den svenska vargstammen. Vi hoppas att denna lägesrapport ska underlätta ert kommande arbete med remissvar på frågeställningen om utsättningsområden för varg, eftersom svarstiden troligen blir kort.

Sammanfattning

Regeringsuppdraget att genetiskt förstärka vargstammen är en följd av riksdagens beslut om den nya rovdjursförvaltningen med ökat regionalt beslutsfattande. Den nya rovdjurspolitiken innefattar genetisk förstärkning av vargstammen samt licensjakt på varg.

Hela regeringsuppdraget är gemensamt med Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt i samråd med länsstyrelserna. Naturvårdsverkets del handlar bland annat om lämpliga områden för utsättning av varg och varifrån vargar bör tas.

En arbetsgrupp har tagit fram utkast till kriterier på lämpliga områden för utsättning av varg. De har främst angett biologiska kriterier. Därtill har vi lagt ut frågor på olika forskare om lämpliga kriterier. Svaren kommer i olika omgångar mellan mitten av augusti och mitten av september. Vi kommer att arbeta ihop detta till en remiss som behandlar såväl kriterier som process för urval av utsättningsområden. Den skickas ut i början av hösten.

Det finns information om regeringsuppdraget på Naturvårdsverkets webbplats, www.naturvardsverket.se/rovdjur, under rubriken Regeringsuppdrag om vargflytt. Här finns regeringens uppdrag, projektplanen, minnesanteckningar från möten, lista med frågor till forskarna samt denna lägesrapport.

Bakgrund

Riksdagens beslut den 21 oktober 2009 om en ny rovdjursförvaltning (Prop. 2008/09, bet 2009/10:MJU8, rskr 2009/10:18) grundar sig på tre delar för att öka acceptansen för rovdjurspolitiken och vargstammen i synnerhet. Den första är att öka det regionala inflytandet genom att länsstyrelserna får ett ökat ansvar, bland annat delegerad rätt att besluta om jakt på rovdjur, samt bildandet av viltförvaltningsdelegationer. Den andra är att genom licensjakt tillfälligt stabilisera vargstammens storlek till 210 vargar och den tredje att högst 20 vargar opåverkade av inavel införlivas i den svenska vargpopulationen de närmaste fem åren. I propositionen anges följande mål för vargstammens utveckling:

- att Sverige får en livskraftig vargstam med en god genetisk status,
- att tillväxten av antalet vargar begränsas genom en förlängning av etappmålet för antalet årliga föryngringar av vargar,
- att etappmålet kompletteras med kraftfulla åtgärder som stärker populationens genetiska status,
- att högst 20 individer som ökar den genetiska variationen i den svenska vargpopulationen ska införlivas i populationen under de närmaste fem åren fram till 2014,
- att införlivandet av de genetiskt friska individerna i första hand sker genom att underlätta för naturligt invandrade vargar, t.ex. genom att flytta individer från renskötselområdet till populationen utanför renskötselområdet, och i andra hand genom aktiv utplantering av vargar som hämtas från genetiskt friska populationer med östligt ursprung (s. 31),

Vidare skrivs i riksdagsbeslutet under skäl för regeringens bedömning:

Vargarnas svaga genetiska status är så problematisk att regeringen anser att en förstärkning bör ske inom en kortare tidsrymd än 20 år. Enligt regeringens mening bör därför naturligt invandrade vargar skyndsamt flyttas så att de snabbare får kontakt med den mellansvenska populationen. För att snabbt förstärka den genetiska statusen kommer även aktiv utplantering av införda vargar av östligt ursprung behövas. Förstärkningen, genom i första hand flyttning av naturligt invandrade individer och i andra hand införsel av vargar med östligt ursprung bör påbörjas redan under 2010 och pågå under en femårsperiod. Sammanlagt ska högst 20 vargar införlivas i den svenska vargpopulationen genom dessa åtgärder fram till och med 2014. Regeringen avser att ge Statens jordbruksverk i uppdrag att i samråd med Naturvårdsverket ta fram rutiner för hur förstärkningen av vargstammens genetik ska organiseras och genomföras. Jägarorganisationerna bör inom ramen för bl. a. det allmänna uppdraget påbörja arbetet med en lokal förankring av processer med flytt och införsel av vargar (s. 32).

Den 4 mars 2010 beslutade regeringen om ett uppdrag (M2010/1524/Na)

till Statens jordbruksverk, Naturvårdsverket, och Statens veterinärmedicinska anstalt i samråd med länsstyrelserna och efter samråd med Tullverket, jägarorganisationerna och övriga berörda rörande införsel och utplantering av varg. Uppdraget bifogas, se bilaga 1. I uppdraget finns 14 olika frågor som myndigheterna ska besvaras senast den 31 oktober 2010.

Lägesrapporten handlar om den delen av Naturvårdsverkets uppdrag som regeringen beskriver så här:

...förslag till lämpliga utsättningsområden från såväl biologisk som socioekonomisk synpunkt redovisas.

Arbetet med uppdraget

Organisation

Naturvårdsverket har bildat en arbetsgrupp för vårt deluppdrag att lämna förslag till lämpliga utsättningsområden. Gruppen består av representanter för Naturvårdsverket, Länsstyrelserna i Uppsala, Norrbottens, Värmlands och Gävleborgs län, Svenska Jägareförbundet, Jägarnas Riksförbund, Världsnaturfonden WWF, Svenska Rovdjursföreningen, Lantbrukarnas Riksförbund, Skogsindustrierna, Svenska Samernas Riksförbund, Viltskadecenter och Jordbruksverket (observatör).

I vårt deluppdrag har vi engagerat forskare från olika specialiteter: genetik, rovdjursforskning och samhällsforskning. Det finns också en kommunikationsgrupp som består av Naturvårdsverket, länsstyrelserna i Mellansverige och Norrbotten, samt jägarorganisationerna och Världsnaturfonden WWF (som representant för bevarandesidan).

Referensgruppen består av Naturvårdsverkets Råd för rovdjursfrågor.

Naturvårdsverkets arbetsgrupp består av Klas Allander, projektledare, Helene Lindahl Vik samt Suzanne Kolare, informatör.

Forskaruppdragen

Frågor har ställts till forskare inom naturvårdsbiologi och genetik. Vi har arrangerat ett forskarseminarium om biologiska aspekter. Ett möte om de om samhällsvetenskapliga frågorna planeras till 26 augusti.

De flesta frågor gäller biologiska frågeställningar och särskilt genetik, men det finns också frågor som rör de socioekonomiska aspekterna. En viktig fråga är kriterier på lämpliga utsättningsområden. Resultaten kommer att redovisas i omgångar, men huvudsakligen i september. Alla berörda kommer att få ta del av resultaten när de är redovisade till Naturvårdsverket och vi kommer att lägga ut rapporterna på webben. Naturvårdsverket planerar också någon form av tillfälle för berörda organisationer att diskutera resultaten.

Kriterier och process runt urvalet av utsättningsområden

Arbetsgruppen har diskuterat kriterier på lämpliga utsättningsområden samt processen kring urvalet av platser. Gruppen har haft två möten (21 april och den 12 maj). Ledamöterna i Naturvårdsverket råd för rovdjursfrågor har haft möjlighet att lämna synpunkter.

Här är en sammanfattning som baseras på diskussionerna i gruppen om möjliga kriterier på utsättningsområden. Det är i dagsläget inte färdiga förslag utan en orientering om att den här typen av aspekter kommer att finnas med. Vi hoppas att det ska underlätta ert kommande arbete med remissvar.

Mellersta förvaltningsområdet

Eftersom uppdraget är att förstärka vargstammen genetiskt så är en naturlig utgångspunkt att nya vargar ska sättas ut i en del av landet där det redan finns varg. Det ökar chansen att de utsläppta vargarna reproducerar sig.

Exempel på biologiska kriterier som diskuterats är att vargarna placeras i anslutning till befintliga vargrevir, men inte i dess kärnområden eftersom det finns risk att vargar i ett revir dödar nykomlingar.

Buffertzoner

Gruppen har diskuterat att det bör läggas en buffertzona på cirka 100 kilometer från utsläppsområdena till renskötselområdet och till Norge. Därmed kan man minska risken för att flyttade vargar vandrar in i renskötselområdet i norra Sverige eller över till Norge.

Det bör inte finnas fysiska hinder för att vargarna kan flytta sig i eller från området, till exempel motorvägar eller stora sjöar.

Tamdjur

Det är lämpligt att undersöka hur stor täthet det är av fårbesättningar i ett område och i hur hög grad det finns rovdjursavvisande stängsel.

Markägares tillstånd

Markägaren där vargar ska släppas bör först ha gett sitt tillstånd till utsläppet. Av praktiska skäl bör utsläpp av varg troligen ske på mark som tillhör större markägare.

Ett flertal platser

Naturvårdsverkets uppdrag gäller lämpliga *områden* för utsläpp av varg och vi har börjat med att diskutera kriterier på vad som är lämpliga områden. Vår bedömning är att det därefter behöver tas fram förslag om flera lämpliga *platser* för utsläpp, eftersom det kan bli tal om att släppa ut 20 vargar under 5 års tid. Alla kan inte släppas på samma plats. Länsstyrelserna och deras Viltförvaltningsdelegationer kommer att ha en viktig roll i processen med förslag om lämpliga platser.

Länsstyrelsegrupp

Det finns ett förslag från länsstyrelsen i Uppsala län att bilda en särskild grupp bestående av representanter från alla län som är aktuella för utsättning av varg.

Processen för uppdraget

Innan vi remitterar ärendet inväntar vi resultaten från forskargruppernas arbete där det ingår att ta fram lämpliga kriterier för utsläpp av varg ur såväl biologiska som socioekonomiska utgångspunkter. Arbetsgruppen och Rådet för rovdjursfrågor ska också diskutera forskarnas rapporter.

Remissen kommer att behandla såväl kriterier som process för urval av utsättningsområden.

Informationsfrågor

Kommunikation är en viktig del i detta regeringsuppdrag och vi arbetar för att berörda organisationer ska vara delaktiga i utredningen om lämpliga områden för utsättning av varg.

Vi har samlat informatörer från länsstyrelser och intresseorganisationer som tillsammans tagit fram en kommunikationsplan för denna första utredningsdel. I augusti möts gruppen igen för att diskutera hur kommunikationen i en framtida eventuell vargflytt bör läggas upp. Detta blir ett viktigt komplement till regeringsuppdraget.

Information i form av faktablad och en powerpointpresentation om detta regeringsuppdrag kommer att läggas ut på webbplatsen.

För Naturvårdsverket

Eva Thörnelöf

Klas Allander

Sändlista:

Samtliga länsstyrelser
Svenska Jägareförbundet
Jägarnas Riksförbund
Svenska Rovdjursföreningen
Svenska Naturskyddsföreningen
Världsnaturfonden WWF
Jordbruksverket
Statens Veterinärmedicinska Anstalt

För kännedom (endast e-post):

Rådet för rovdjursfrågor
Miljödepartementet
Jordbruksdepartementet
Forskargruppen
Projektarbetsgruppen
Kommunikationsgruppen

Bilaga :

1. Regeringsuppdraget